

Helsinky Finsko

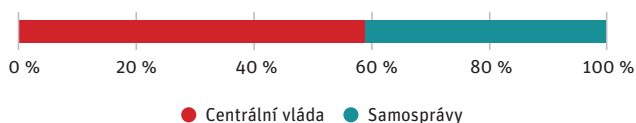
● **MĚSTO:**
0,6 mil. obyvatel

● **METROPOLITNÍ OBLAST**
1,4 mil.
(+6,1% pop. změna /5 let)

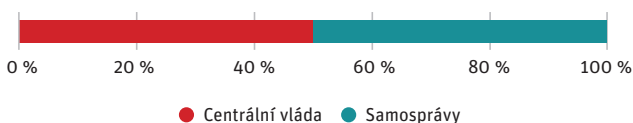
HDP: 143 % průměru HDP EU28
(-1,2% prům. roční změna HDP /5 let)

Jak fungují finance samospráv ve Finsku

VEŘEJNÉ PŘÍJMY

KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

Finsko má **system de facto tvořený jednou úrovní samosprávy**. V roce 2018 se Finsko skládalo z 311 obcí. V posledních letech Finsko prošlo několika reformami podporujícími slučování a sdružování obcí. Počet obcí tak pozvolna klesá (z počtu 475 v roce 1976). (Finsko má také 19 regionů. Žádný kromě ostrova Aland však nemá vlastní samosprávnou strukturu, ale je spravován sdružením obcí a financován obcemi, státem a fondy EU.)

Ústava dává obcím právo rozhodovat o svých financích, např. právo vybírat daně. Zákon o místní správě stanovuje pravidla správy a financí obcí, sdružení obcí a obecních společností. Zákon o místní samosprávě také stanovuje, že ministerstvo financí je zodpovědné za monitoring aktivit a financí obcí a za zajištění zohlednění samosprávného statusu obcí při tvorbě veškeré legislativy týkající se místních samospráv.

Ačkoliv obce mají velikou zodpovědnost v oblastech zdravotní a sociální péče, **podíl obcí ve veřejných investicích činí 55 %** a je v současnosti pod průměrem OECD (57 %). Obce jsou zodpovědné za investiční projekty spojené se vzděláváním, zdravotnictvím, technickou a dopravní infrastrukturou.

Vlastní zdroje příjmů (daně, poplatky a další příjmy) tvoří přibližně 70 % příjmů samospráv a 15 % HDP, čímž obce získávají značnou autonomii. Podíl daní v příjmech samospráv je na stejné úrovni jako průměr OECD (45 %). Jako podíl z HDP jsou však daňové příjmy samospráv nad průměrem OECD (7 % v roce 2016). Poplatky činí téměř pětinu příjmů samospráv, což je rovněž nad průměrem OECD (15 % v roce 2016), zatímco podíl transferů a dotací je pod průměrnou úrovní OECD (37 %).

V rámci probíhající regionální reformy byl navržen nový Zákon o regionálním financování. Hlavním cílem reformy – úzce provázané s reformou financování zdravotní a sociální péče – je učinit centrální vládu zodpovědnou za financování regionů.

Většina obecních daní je vlastních. **Pouze jedna daň je sdílená s centrální vládou: daň z příjmu právnických osob. (7 % daňových příjmů samospráv; cca 3 % z celkových příjmů samospráv).** Daň z příjmu právnických osob, přerozdělovaná obcemi, je pravidelně upravována tak, aby se přizpůsobila hospodářské situaci obcí (tj. z 20 % v roce 2003 na 32 % v roce 2011 a 31,4 % v roce 2018).

Centrální správa dlouhodobě zvažuje nahrazení současných příjmů obcí z daně z příjmu právnických osob formou navýšení grantů od centrální vlády. Obce se však proti těmto návrhům silně vymezují. Opozice je zejména silná v oblastech, jako jsou Helsinky, kde daň z příjmu právnických osob představuje významný zdroj obecních příjmů.

Hlavním zdrojem vlastních daňových příjmů je obecní daň z příjmu (cca 85 % daňových příjmů samospráv a 39 % celkových příjmů samospráv). Výnosy samospráv z daně z příjmu fyzických osob činí téměř 70 % celonárodního výnosu z daně z příjmu fyzických osob; základ daně je stanoven centrální vládou, ale obce mají plnou kontrolu nad její sazbou. Obecní daň z příjmu je paušální daň, ačkoliv politika státní správy učinila daňovými úlevami pro osoby s nízkými příjmy místní daň spíše daní progresivní. Finanční ztráty způsobené těmito úlevami jsou obcím kompenzovány prostřednictvím grantového systému. V roce 2019 se sazby obecní daně

z příjmu pohybovaly mezi 23 % a 17 %; průměrná sazba činila 21 %.

Obce také vybírají daně z nemovitostí (8 % z lokálních daňových příjmů; 3,5 % z příjmů samospráv, tj. 0,8 % HDP). Daně z nemovitostí tvoří pět daní: obecná daň z nemovitosti, daň z trvale obydlených budov, daň z ostatních obytných budov, daň z elektráren a daň z jaderných elektráren. Obce navíc mohou uvalit speciální daň na nezastavěné plochy; tato daň není povinná mimo 14 obcí metropolitního regionu Helsinky, které tuto dan vybírají povinně. Nejvýznamnějšími daněmi z nemovitostí jsou obecná daň z nemovitosti a daň z trvale obydlených budov. **Obce jsou jediným příjemcem daní z nemovitostí. Daně z nemovitostí jsou vybírány centrálním daňovým úřadem, ale každá obec určuje své vlastní daňové sazby v rozmezí stanoveném centrální vládou.**

Transfery z centrální úrovně jsou obcím přidělovány na základě vzorce, přičemž systém je založen na vyrovnávání příjmů a výdajů (rozdíly v předpokládaných daňových příjmech obcí a v nárocích na výdaje za služby). **Transfery nejsou účelově vázané a obce je mohou v plné výši využít dle vlastního rozhodnutí. Transfery mohou být významným zdrojem příjmů pro obce s vysokými servisními náklady a nízkými příjmy** (transfery činí i více než 50 % celkových příjmů). V praxi jsou transfery užívané na běžné výdaje.

Většina ostatních příjmů je tvořena poplatky (21 %); ty zahrnují poplatky za zdravotní péči, veřejné služby a veřejnou dopravu (základní vzdělání je zdarma). Zbylá část příjmu samospráv (2 %) je tvořena výnosem z majetku, prodeje aktiv a nájmu.

Zdroj: <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/Observatory-on-Subnational-Government-Finance-and-Investment.htm>